

מכון ירושלים לחקר שווקים: חוק הספרות, האוסר הנחות על ספרים, יפגע במכירות וייצור קרטל

11:24 | 24.2.2010 אורה קורן

"חוק הספרים שמציעה הממשלה תפגע במכירות כספרים ותיצור קרטל שיפגע בסופרים צעירים". כך אומר בועז ארד, מנתח מדיניות במכון "מכון ירושלים לחקר שווקים". המכון פועל כארגון עצמאי ללא כוונות רווח ומפרסם מחקרים בנושאי כלכלה וחברה.

בנייר עמדה שפרסם היום תקף המכון את הצעת החוק הממשלתית שנועדה להתערב בשוק הספרים. על פי ההצעה, הממשלה תכתיב את תנאי ההתקשרות בין סופרים, מוציאים לאור וחנויות הספרים. בין השאר ייקבע, כי לא יינתנו הנחות על ספרים חדשים בתקופה של שנה, או שנתיים.

לדברי ארד, התנאים המוזכרים על ידי חברי הכנסת ושרת התרבות הם תנאי קרטל (האסור על פי חוק ההגבלים העסקיים), כיוון שהם קובעים מחיר מינימום, ותיאום מחירים אסור על פי החוק. בנוסף, הם יפגעו בציבור הקוראים, כמו גם בסופרים מתחילים.

על פי נתונים שאסף המכון, בישראל נמכרים כ-35 מיליון ספרים בשנה, ישנן יותר מ-600 חנויות ספרים, יותר מ-1,500 מו"לים (לפי נתוני בית הספרים הלאומי). כל שנה יוצאים לאור יותר מ-7,000 כותרים חדשים, והיקף המכירות נאמד בכ-1.8 מיליארד שקלים. על פי המכון, מבצעי המכירות אשר שרת התרבות והח"כים מנסים למנוע אותם, הביאו לגידול של 18% במספר הכותרים וגידול בהוצאה הפרטית על רכישת ספרים בשנים האחרונות.

המכון מזהיר ש"תומכי ההצעה להסדרת השוק על ידי הממשלה אומרים בפה מלא שבכוונתם להכתיב תנאים גם למאיירים, למתרגמים ולאחרים, למרות שהניסיון בעולם המראה שתכתיבים מביאים לצמצום השוק המוסדר".

ארד ציין בנייר העמדה את הניסיון של אנגליה: לאחר ביטול ההסדרים הכובלים, היקפי הוצאות הכותרים החדשים, המכירות ושטחי המסחר בספרים עלו. רשתות ספרים פתחו יותר סניפים, ההוצאות לרכישת ספרים צמחו מ-2.3 מיליארד ליש"ט בשנת 1996 ל-3.2 מיליארד ליש"ט בשנת 2006. לעומת אנגליה, גרמניה נשארה עם הסדר כובל, ושוק הספרים שם מדשדש.

באנגליה לפני ביטול ההסדר יצאו 1.9 כותרים לכל 1,000 תושבים ועם ביטולו היא זינקה ליחס של כמעט 3.3 ספרים ל-1000 תושבים בשנה. בגרמניה המספר הוא 0.9 ובצרפת המגבילה את תנאי השוק, הוא 0.6. את הרשימה סוגרת יוון בה הממשלה מתערבת בשוק, עם 0.4.

בנוסף ציין ארד, כי מדינות שרצו לעודד רכישות ספרים ללא התערבות ישירה ביחסים העסקיים בין החברות הפועלות בו, הפחיתו את המע"מ על ספרים, או ביטלו אותו לחלוטין. גם מהלך זה עודד רכישות ספרים.

בנוסף ציין ארד, שהיסוד של היצירה הספרותית הינו חופש הביטוי. כל חקיקה המתערבת ומגבילה את החירות לכתוב, לפרסם ולהפיץ רעיונות מהווה פגיעה בערכי חופש הביטוי.

"ההצעות להגנת הספרות ייצרו קרטל מחירים חוקי, המנוגד לאינטרס של אזרחי ישראל היוצרים והנהנים מיצירה ספרותית. חוקים כאלו יכריחו סופרים מתחילים לסבסד ותיקים, ויבלמו את הגידול במספרי כותרים ואת צריכת הספרים בישראל", כתב ארד.